

Uwarunkowania społeczne, gospodarcze i przestrzenne Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2018 r.

Czym jest wrocławski ZIT ?

Wrocławski Obszar Funkcjonalny (WrOF) tworzą miasto Wrocław – stolica województwa dolnośląskiego oraz 14 gmin o charakterze miejskim, miejsko-wiejskim i wiejskim z powiatów: oleśnickiego (miasto Oleśnica oraz gmina wiejska Oleśnica), oławskiego (gmina Jelcz-Laskowice), średzkiego (gmina Miękinia), trzebnickiego (gminy Oborniki Śląskie, Trzebnica i Wisznia Mała) oraz wrocławskiego (gminy Kąty Wrocławskie, Sobótka, Siechnice, Czarnica, Długoleś, Kobierzyce i Zórawina).

Wrocławski Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię 2339 km², tj. 11,7% powierzchni woj. dolnośląskiego. Największą powierzchnię na obszarze WrOF zajmuje miasto Wrocław oraz gminy wiejskie Oleśnica i Długoleś. Te 3 gminy zajmują łącznie 1/3 powierzchni Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wrocławski Obszar Funkcjonalny to jeden z 24 obszarów powstałych w Polsce, w związku z wdrożeniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) – nowego instrumentu finansowania, które Komisja Europejska zaplanowała dla państw członkowskich począwszy od perspektywy budżetowej 2014–2020.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne mają służyć przede wszystkim wspieraniu rozwoju głównych ośrodków miejskich i powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych. Każdy obszar funkcjonalny ZIT posiada przypisaną wydzieloną pulę środków pochodzących z regionalnych programów operacyjnych (częściowo również z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko), służących przede wszystkim wzmocnieniu powiązań funkcjonalnych i przestrzennych. W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych realizowane są głównie projekty odpowiadające w sposób kompleksowy na potrzeby obszarów metropolitalnych, sprzyjające ich rozwojowi, współpracy i integracji. ZIT stanowią narzędzie selekcji i realizacji przedsięwzięć istotnych dla rozwoju regionu, w oparciu o współpracę wielu podmiotów.

Współpraca Wrocławia i podwrocławskich gmin w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF) trwa już od 6 lat. Samorządy za główny cel swojej współpracy postawiły sobie osiągnięcie wysokiej jakości życia mieszkańców WrOF poprzez integrację jego przestrzeni w spójny organizm społeczno-gospodarczy. Powstanie ZIT WrOF znalazło swoje odzwierciedlenie w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego 2014–2020, w którym na potrzeby Obszaru zabezpieczono kwotę w wysokości 276,88 mln EUR. Środki te zostały przeznaczone na realizację projektów z zakresu przedsiębiorczości i innowacyjności, społeczeństwa informacyjnego, gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych, transportu, infrastruktury społecznej i edukacyjnej, rynku pracy, włączenia społecznego i edukacji.

Wrocławski Obszar Funkcjonalny to podobieństwo problemów i wyzwań, przed jakimi stają lokalne samorządy. Znaczna część z nich ma charakter ponadgminny, a rozwiązanie ich wymaga współdziałania wszystkich zainteresowanych stron. Inicjowanie wspólnych projektów i współpracy ponadlokalnej to najważniejsze spośród szeregu zadań, jakie mają przed sobą Zintegrowane Inwestycje Terytorialne WrOF. W nadchodzących latach współpraca w ramach Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego będzie w dalszym ciągu kontynuowana. Jest to zgodne z założeniami polityki krajowej i unijnej. Takie podejście terytorialne otwiera szereg nieznanych do tej pory możliwości, szczególnie z punktu widzenia kreowania polityki i działań strategicznych na poziomie lokalnym.

Wrocławski Obszar Funkcjonalny tworzy 14 gmin oraz Wrocław – stolicę województwa dolnośląskiego

W końcu 2018 r. na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego mieszkało 924,9 tys. mieszkańców, tj. o 8,1 tys. osób więcej niż przed rokiem i o 25,2 tys. osób więcej niż w 2014 r. Zarówno w relacji do 2014 r. jak i 2017 r. najbardziej zwiększyła się liczba ludności w gminach: Długołęka, Czernica, Siechnice, Kobierzyce i Miękinia – w gminach bezpośrednio okalających miasto Wrocław. Zmniejszenie liczby ludności notowano w przypadku gminy miejskiej Oleśnica,

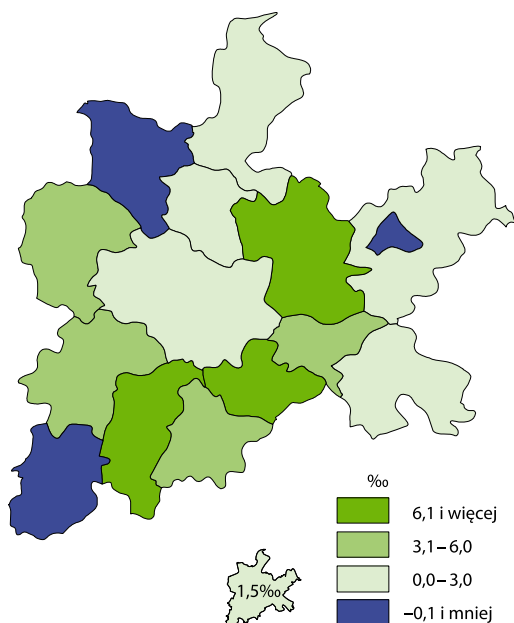
a w relacji do poprzedniego roku, również w przypadku gminy Sobótka. Ludność WrOF stanowiła blisko 32% ludności woj. dolnośląskiego (wobec 31% w końcu 2014 r.). Wśród gmin należących do WrOF, największa liczba ludności zamieszkuje Wrocław – ok. 69% ogółu mieszkańców analizowanego obszaru funkcjonalnego.

Zgodnie z długookresową prognozą ludności w 2030 r. na terytorium WrOF zamieszkiwać będzie 970,9 tys. mieszkańców, co oznacza, że na przestrzeni lat 2018-2030 liczba ludności zwiększy się o ok. 46 tys. osób (tj. o ok. 5%), podczas gdy w województwie dolnośląskim prognozuje się w 2030 r. spadek liczby mieszkańców o ok. 3% w relacji do 2018 r. Wśród gmin wchodzących w skład WrOF największy przyrost liczby ludności prognozuje się w gminie Siechnice i Czernica (o ok. 30% do 2030 r.), a następnie w gminie Kobierzyce i Długołęka (odpowiednio przyrost o ponad 25%).

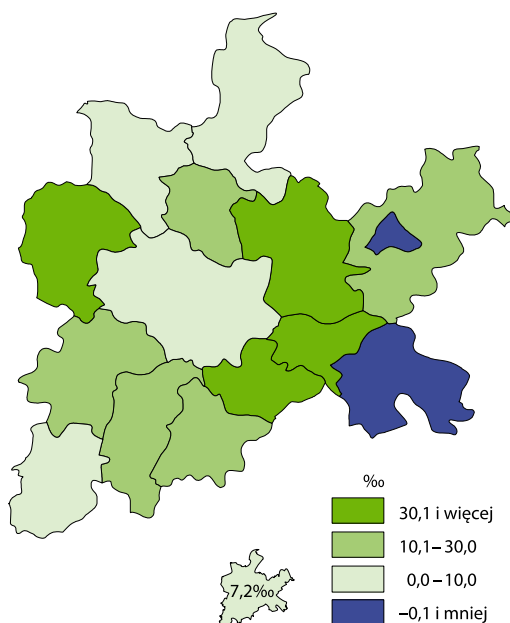
Wrocławski Obszar Funkcjonalny jest atrakcyjnym rejonem do życia, przyciągającym nie tylko ludność zamieszkującą inne rejony kraju, ale również emigrantów z zagranicy.

Obserwowany w 2018 r. na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wzrost liczby ludności spowodowany był: notowanym, coraz wyższym z roku na rok, dodatnim przyrostem naturalnym, który w 2018 r. ukształtował się na poziomie 1,4 tys. osób (wobec 1,2 tys. rok wcześniej i 0,8 tys. w 2014 r.), ale także dodatnim saldem migracji zarówno wewnętrznych (6,1 tys. wobec 5,0 tys. w 2017 r. i 5,3 tys. w 2014 r.), jak i zagranicznych (0,6 tys. wobec odpowiednio 0,5 tys. w 2017 r. i minus 56 osób w 2014 r.). Dla porównania, w woj. dolnośląskim w 2018 r. notowano ujemny przyrost naturalny, kształtujący się na poziomie minus 5,2 tys. osób, natomiast dodatnie salda migracji wewnętrznych (3,2 tys.) i zagranicznych (0,5 tys. osób), które były na niższym poziomie niż obserwowane na terytorium WrOF.

Mapa 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2018 r.

Mapa 2. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2018 r.

W strukturze ludności WrOF przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2018 r. wynosił 52,6%. Najwyższy udział kobiet notowano w gminach miejskich WrOF, tj. we Wrocławiu (53,3%) i Oleśnicy (52,5%). W tych gminach współczynnik feminizacji kształtował się na poziomie odpowiednio 114 i 110 (wobec 111 we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym i 108 w woj. dolnośląskim).

We Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym prognozuje się do 2030 r. wzrost liczby ludności o ok. 46 tys. osób. Gminami najbardziej zaludnionymi są gminy okalające Wrocław

Obserwowany wzrost liczby ludności na terytorium WrOF spowodowany jest m.in. dodatnim przyrostem naturalnym oraz dodatnim saldem migracji na pobyt stały

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku¹ można zaobserwować w relacji do 2014 r., podobną tendencję jak w woj. dolnośląskim, tj. spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym (z 63,2% w końcu 2014 r. do 60,0% w końcu 2018 r.), natomiast wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (z 16,5% do 17,8%) oraz poprodukcyjnym (z 20,3% do 22,3%).

W ogólnej liczbie ludności, zarówno woj. dolnośląskiego, jak i WrOF, utrzymuje się nadwyżka liczebna osób w wieku poprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to sytuacja niekorzystna dla stanu i struktury zasobów ludnościowych oraz następstwo procesu starzenia się społeczeństwa.

Współczynnik obciążenia demograficznego² w 2018 r. w WrOF ukształtował się na poziomie 66,8 i był wyższy o 8,6 pkt. niż w 2014 r. Na przestrzeni lat 2014-2018 szczególnie znaczące zmiany można było zaobserwować analizując współczynniki cząstkowe, tj. relację liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do wieku produkcyjnego oraz stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do wieku produkcyjnego. Współczynnik dotyczący liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przypadający na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrósł na terytorium WrOF z 26,1 do 29,6, podczas gdy wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 32,0 do 37,1. W konsekwencji obciążenie demograficzne ludnością w wieku przedprodukcyjnym było dużo niższe niż ludnością w wieku poprodukcyjnym.

Na obszarze WrOF obciążenie demograficzne ludnością w wieku poprodukcyjnym było wyższe niż ludnością w wieku przedprodukcyjnym. Jest to efekt obserwowanego również na obszarze WrOF procesu starzenia się społeczeństwa

Tablica 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku

Stan w dniu 31 grudnia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo dolnośląskie			Wrocławski Obszar Funkcjonalny		
	2014	2017	2018	2014	2017	2018
Ogółem	2908457	2902547	2901225	899650	916822	924879
Wiek przedprodukcyjny	488422	490609	493594	148687	159463	164329
Wiek produkcyjny	1846755	1776051	1753236	568737	556635	554578
Wiek poprodukcyjny	573280	635887	654395	182226	200724	205972
Współczynnik obciążenia demograficznego	57,5	63,4	65,5	58,2	64,7	66,8

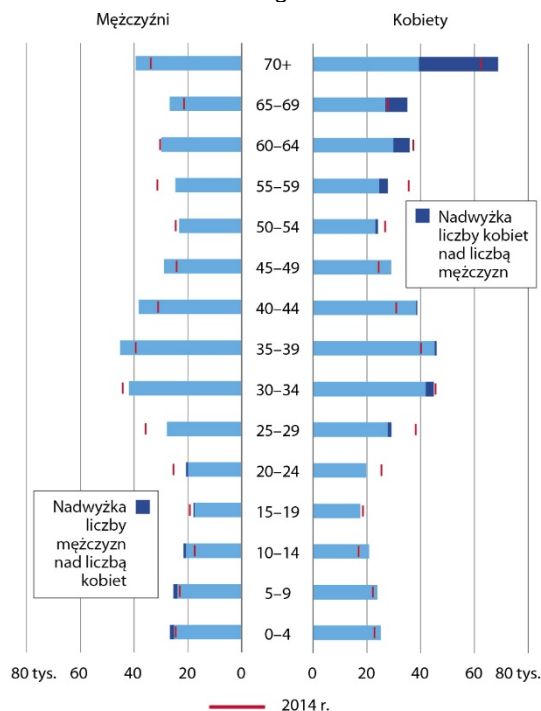
Procesu starzenia się społeczeństwa nie da się zatrzymać. Obserwuje się go nie tylko w kraju, w woj. dolnośląskim, ale także na obszarze WrOF.

Do oceny tego zjawiska stosuje się m.in. współczynnik starości demograficznej określający odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności czy indeks starości określający relację międzypokoleniową, tj. liczbę osób w wieku 65 lat i więcej przypadającą na 100 osób w wieku 0-14 lat.

W końcu 2018 r. odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w WrOF kształtował się, podobnie jak w woj. dolnośląskim, na poziomie 18,4% (w 2014 r. odpowiednio 16,1% w WrOF i 15,5% w woj. dolnośląskim). Z kolei, indeks starości ukształtował się na poziomie 118,5 w 2018 r. wobec 114,3 w 2014 r. Oznacza to, że na 100 osób w wieku do 14 lat przypadało na obszarze WrOF 118 osób w wieku 65 lat i więcej. Wśród gmin należących do WrOF w 2018 r. w 4 jednostkach odnotowano nadwyżkę osób starszych w wieku 65 lat i więcej nad liczbą dzieci do 14 roku życia; były to 2 gminy miejskie Wrocław i Oleśnica oraz 2 gminy

Wykres 1. Struktura ludności według płci i grup wieku w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

¹ Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, a dla kobiet 18-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

² To liczba osób w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

miejsko-wiejskie, tj. Oborniki Śląskie i Sobótka. W pozostałych gminach obserwowano nadwyżkę dzieci nad osobami starszymi, w tym największą w gminie Kobierzyce i Siechnice (blisko 2-krotnie więcej dzieci do 14 roku życia niż osób starszych w wieku 65 lat i więcej). Można więc zaobserwować, iż na obszarze WrOF występuje korzystna struktura ludności, która może mieć znaczący wpływ na przyszły potencjał ludnościowy.

Obszar Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego pod względem potencjału demograficznego charakteryzuje się korzystną sytuacją dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Mocną stroną większości gmin należących do WrOF jest obserwowany przyrost ludności, spowodowany m.in. nadwyżką urodzeń nad zgonami oraz dodatnim saldem ruchów migracyjnych na pobyt stały, ale także zauważalna korzystna struktura wiekowa świadcząca o młodości społeczeństwa, mająca wpływ na przyszły potencjał ludnościowy (zdecydowanie mniej osób starszych niż dzieci). Obszar ten ma potencjał rozwojowy, przyciągający ludność z innych rejonów, co świadczy o jego atrakcyjności, zarówno do zamieszkania, jak i podejmowania pracy.

Uwarunkowania społeczne

Ważnym aspektem dla rozwoju społeczno-gospodarczego mającym wpływ na dobrobyt społeczny, w tym poprawę jakości życia czy wyrównanie dysproporcji społecznych jest budowanie relacji społecznych oraz społecznego zaufania. Kształtowanie odpowiednich warunków życia i współżycia społecznego czy podnoszenie jakości w środowisku społecznym nie są możliwe bez właściwego utrzymania usług społecznych, które służą zaspokojeniu potrzeb jednostek i rodzin. Do usług społecznych można zaliczyć m.in. powszechną edukację szkolną, wczesnoszkolną, publiczną służbę zdrowia, usługi opiekuńcze, socjalne, a także korzystanie z placówek kulturalnych, sportowych czy rekreacyjnych.

Wychowanie przedszkolne i opieka żłobkowa

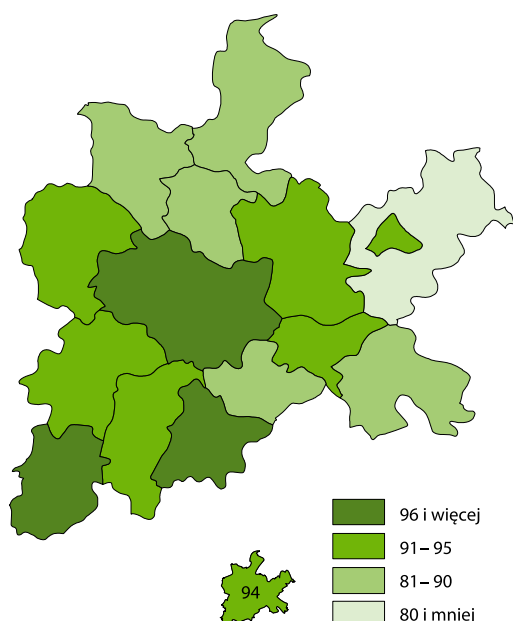
↑ o 7,2%

Wzrost liczby obiektów wychowania przedszkolnego we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2014 r.

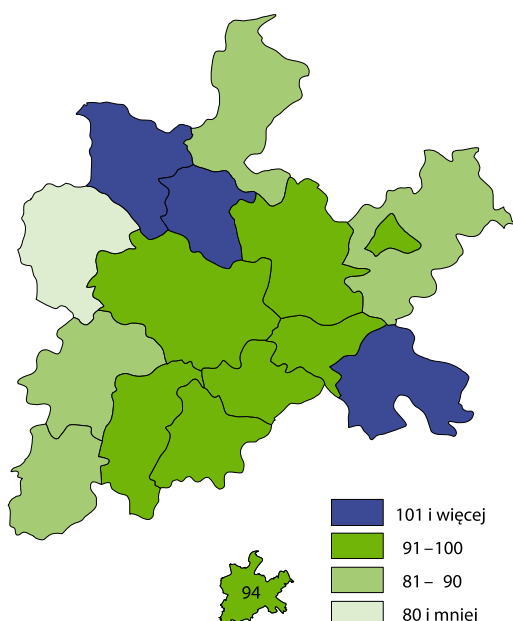
Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2018 r. działały 523 placówki wychowania przedszkolnego, tj. o 13 więcej niż przed rokiem i o 35 więcej niż w 2014 r. Stanowiły one 36% ogółu placówek przedszkolnych w województwie dolnośląskim. Większość placówek przedszkolnych, tj. blisko 63% zlokalizowanych było we Wrocławiu.

Wychowaniem przedszkolnym w WrOF w 2018 r. objętych było 39,2 tys. dzieci, tj. więcej o 5,6% niż rok wcześniej i więcej o 24,1% niż w 2014 r. Do placówek zlokalizowanych na tym obszarze uczęszczało 38,9% ogółu dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie dolnośląskim.

Mapa 3. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc w 2018 r.

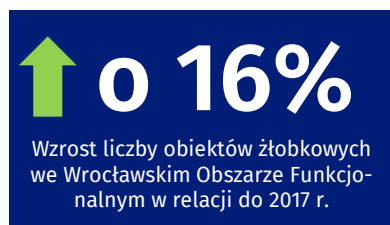
Mapa 4. Dzieci w obiektach żłobkowych na 100 miejsc w 2018 r.

W analizowanym okresie obsada miejsc w przedszkolach we Wrocławskim Obszarze Funkcyjnym była na poziomie 94 dzieci na 100 miejsc (wobec 96 dzieci w 2017 r. i 93 w 2014 r.). Dla porównania, w województwie dolnośląskim w przedszkolach na 100 miejsc przypadało 92 dzieci. Najbardziej obłożone były przedszkola w Sobótce, gdzie na 100 miejsc przypadało dokładnie 100 dzieci, a następnie w gminie Żórawina (99) i we Wrocławiu (96). Najmniej obciążone przedszkola zlokalizowane były w gminie wiejskiej Oleśnica i miejsko-wiejskiej Jelcz-Laskowice, gdzie na 100 miejsc przypadało odpowiednio 71 i 81 dzieci.

O poziomie rozwoju edukacji przedszkolnej świadczy także współczynnik³ określający liczbę dzieci w przedszkolach w wieku 3-6 lat przypadającą na 1000 dzieci w tym wieku. W 2018 r. w WrOF na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat do przedszkoli uczęszczało 808 dzieci (przed rokiem 757, w 2014 r. – 594), podczas gdy w województwie dolnośląskim wskaźnik kształtował się na poziomie 744.

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego obserwuje się wzrost współczynnika skolaryzacji netto dla dzieci w wieku 3-6 lat

Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2018 r. działały 232 obiekty żłobkowe⁴, co stanowiło ok. 60% wszystkich takich obiektów zlokalizowanych na obszarze województwa dolnośląskiego. W skali roku liczba żłobków i klubów dziecięcych zwiększyła się na terenie WrOF o 32 jednostki.

Pond 70% obiektów żłobkowych zlokalizowanych na terytorium WrOF znajdowało się we Wrocławiu. W gminie Ko-

bierzyce i Siechnice było odpowiednio 14 i 10 żłobków, a w pozostałych gminach znajdowało się mniej niż 10 obiektów, w tym w gminie Żórawina i Wisznia Mała – było ich najmniej, czyli po 1 obiekcie żłobkowym.

W 2018 r. opieką w placówkach żłobkowych objęto na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego 12,2 tys. dzieci, co stanowiło 59,3% ogółu dzieci objętych opieką żłobkową w województwie dolnośląskim. Liczba dzieci w obiektach żłobkowych zwiększa się. W relacji do 2017 r. liczba dzieci w placówkach żłobkowych i klubach dziecięcych na obszarze WrOF zwiększyła się o 23,3%.

Liczba dzieci objętych opieką w placówkach żłobkowych zlokalizowanych na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zwiększa się

W analizowanym roku na 1000 dzieci w wieku do 3 lat na terytorium WrOF zapewnioną opieką żłobkową miało 261 dzieci (wobec 166 w woj. dolnośląskim), podczas gdy rok wcześniej – 223 dzieci. Najlepsza sytuacja, pod względem opieki żłobkowej, wystąpiła w gminie Kobierzyce i Siechnice, gdzie na 1000 dzieci w wieku do 3 lat opiekę zapewniono odpowiednio 377 i 346 dzieciom. Z kolei pod względem obsady miejsc w obiektach żłobkowych były to gminy, w których na 100 miejsc przypadało w placówkach żłobkowych odpowiednio 94 i 96 dzieci. Najwyższe wartości wskaźników mierzonych liczbą dzieci przypadającą na 100 miejsc odnotowano w gminach: Oborniki Śląskie (149), Wisznia Mała (125) i Jelcz-Laskowice (112). W WrOF obciążenie miejsc żłobkowych było nieco większe niż w województwie dolnośląskim (94 dzieci na 100 miejsc w WrOF i 93 dzieci na 100 miejsc w woj. dolnośląskim), odmiennie niż przed rokiem (odpowiednio 95 i 96).

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W końcu 2018 r. na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej działało 695 przychodni, tj. o 33 więcej niż przed rokiem i o 173 więcej niż w 2014 r. Większość przychodni, bo aż 81% jednostek zlokalizowanych było we Wrocławiu. Liczba przychodni działających na terenie WrOF stanowiła 43,4% ogółu przychodni funkcjonujących w województwie dolnośląskim.

Ze względu na szybsze tempo wzrostu liczby jednostek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej niż liczby populacji zamieszkującej obszar WrOF zaobserwować można spadek wartości wskaźnika opisującego liczbę osób przypadających na 1 placówkę, tj. z 1723 osoby na 1 przychodnię w końcu 2014 r., przez 1385 w końcu 2017 r. i 1331 w końcu 2018 r. Dla porównania w całym województwie na 1 przychodnię przypadało 1811 mieszkańców (wobec 1882 w końcu 2017 r. i 2175 w końcu 2014 r.). Wśród gmin najwięcej osób przypadających na jedną przychodnię notowano w gminie wiejskiej Wisznia Mała (5185 mieszkańców na 1 placówkę), a najmniej we Wrocławiu (1144) i w gminie Kobierzyce (1406).

Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego obserwuje się większą dostępność jego mieszkańców do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

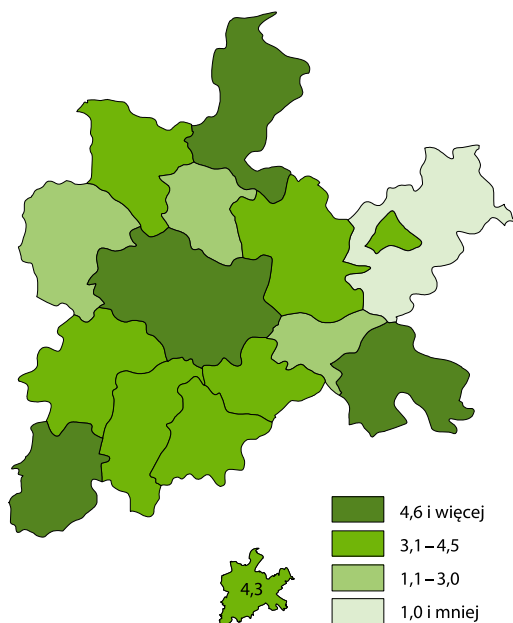
³ Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

⁴ Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce.

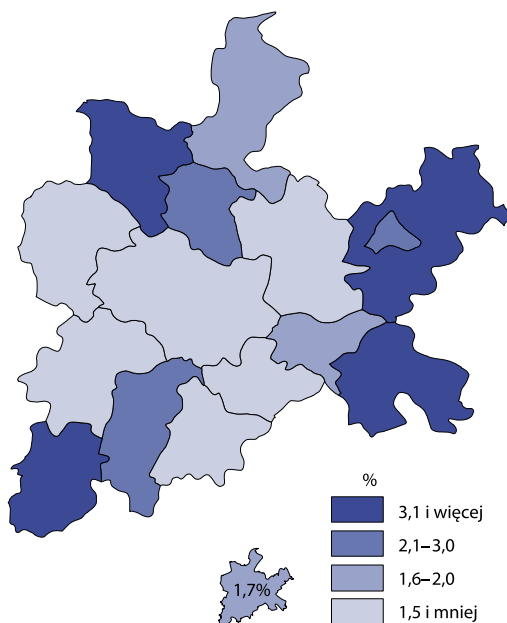
W zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w ciągu 2018 r., na terenie WrOF udzielono 4,0 mln porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i przez lekarzy rodzinnych. W skali roku liczba udzielonych porad obniżyła się o 1,0%, natomiast wzrosła o 11,1% w relacji do 2014 r. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców w 2018 r. udzielono 4,3 porady na 1 mieszkańca na terenie WrOF, wobec 4,4 w 2017 r. i 4,0 w 2014 r. Dostępność do leczenia otwartego na terenie WrOF była mniejsza niż w woj. dolnośląskim o czym świadczy wskaźnik liczby udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca kształtujący się w 2018 r. na Dolnym Śląsku na poziomie 4,5. Wśród gmin należących do WrOF największa dostępność do leczenia otwartego, mierzona liczbą udzielonych porad lekarskich na mieszkańca, była we Wrocławiu, Trzebnicy, Sobótce i Jelczu-Laskowicach.

Dostępność leczenia otwartego na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego jest mniejsza niż w woj. dolnośląskim

Mapa 5. Porady lekarskie^a udzielone na 1 mieszkańca w 2018 r.

Mapa 6. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2018 r.

a Udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i przez lekarza rodzinnego.

Na terenie WrOF w końcu 2018 r. sprzedażą leków i środków medycznych zajmowało się 367 ogólnodostępnych aptek, tj. 35,4% ogółu aptek funkcjonujących w woj. dolnośląskim. Liczba aptek ogólnodostępnych działających na terenie WrOF zmniejszyła się w skali roku o 3,2%, natomiast zwiększyła się o 6,4% w relacji do 2014 r. Ponad 78% aptek z obszaru WrOF znajdowało się we Wrocławiu. Na 1 aptekę w obrębie WrOF w końcu 2018 r. przypadało 2520 mieszkańców (przed rokiem – 2419, w końcu 2014 r. – 2608 osób).

↑ o 17%

Wzrost liczby placówek stacjonarnej pomocy społecznej we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2017 r.

Ważnym źródłem informacji umożliwiającej monitorowanie problemów społecznych są dane m.in. o udzielonej pomocy przez ośrodki pomocy społecznej czy o udzielonych, potrzebującym rodzinom, świadczeniach społecznych.

Na terenie WrOF w końcu 2018 r. działało 28 placówek stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami). Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 4 placówki, a w relacji do 2014 r. pozostała na niezmiennym poziomie.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze WrOF stanowiły 23% ogółu placówek działających na terenie woj. dolnośląskiego. Wśród gmin należących do WrOF placówki stacjonarnej pomocy społecznej w większości znajdowały się we Wrocławiu (22), a następnie w gminach miejsko-wiejskich Oborniki Śląskie i Siechnice (po 2 placówki) oraz w gminach wiejskich Oleśnica i Długołęka (po 1 placówce).

Stacjonarne zakłady pomocy społecznej na obszarze WrOF, według stanu w końcu 2018 r., dysponowały 2,3 tys. miejsc. Ich liczba zmniejszyła się zarówno w skali roku (o 2,2%), jak i w relacji do 2014 r. (o 3,6%). Z kolei liczba mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej, których w 2018 r. było o 13 mniej niż miejsc, tj. 2,3 tys., zwiększyła się w skali roku o 246 osób, a w relacji do 2014 r. – zmniejszyła się o 2 mieszkańców. Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujących na obszarze WrOF stanowili 27,7% ogółu mieszkańców placówek tego typu działających w woj. dolnośląskim (wobec 25,9% w 2017 r. i 29,1% w 2014 r.).

W relacji do 2017 r. obserwuje się spadek liczby miejsc, natomiast wzrost liczby mieszkańców w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej zlokalizowanych na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

 o 37%

Spadek liczby świadczeń środowiskowej pomocy społecznej we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2014 r.

W 2018 r. ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej na obszarze WrOF skorzystało 15,6 tys. osób, tj. mniej o 11,8% w stosunku do 2017 r. i mniej o 36,6% w relacji do 2014 r. Wśród mieszkańców zamieszkujących obszar WrOF 1,7% skorzystało ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej (wobec 1,9% w 2017 r. i 2,8% w 2014 r.). Dla porównania w woj. dolnośląskim w 2018 r. z takiej pomocy skorzystało 3,7% (wobec 4,1% w 2017 r. i 5,8% w 2014 r.).

Obniżający się z roku na rok wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej może świadczyć o zmniejszaniu się na obszarze Dolnego Śląska, ale także WrOF, populacji osób będących w trudnej sytuacji życiowej. Może być to efekt wdrażanych na obszarze Dolnego Śląska, czy WrOF programów pomocy społecznej ukierunkowanych m.in. na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Wśród gmin należących do WrOF w 2018 r. najwyższy odsetek osób, którym udzielono świadczenia w ramach pomocy środowiskowej odnotowano w gminach miejsko-wiejskich Sobótka (4,2%), Jelcz-Laskowice (3,4%) i Oborniki Śląskie (3,2%) oraz w gminie wiejskiej Oleśnica (3,2%).

Wydatki budżetu gmin na oświatę, ochronę zdrowia i pomoc społeczną

 o 25%

Wzrost wydatków budżetu gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na oświatę i wychowanie, ochronę zdrowia i pomoc społeczną w relacji do 2014 r.

Proporcje budżetowe pomiędzy strumieniami finansowania poszczególnych działów informują o priorytetach poszczególnych gmin lub też o nadmiernym obciążeniu danego działu koniecznymi wydatkami.

W 2018 r. wydatki gmin, należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, na oświatę i wychowanie wyniosły 1752,6 mln zł, tj. o 12,6% więcej niż przed rokiem i o 41,0% więcej w relacji do 2014 r. W strukturze wydatków ogółem WrOF, wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły 28,4% (wobec 28,5% w 2017 r. i 26,7% w 2014 r.). Wśród gmin WrOF najwyższy

odsetek wydatków na oświatę i wychowanie odnotowano w gminach wiejskich Czernica (50,7%) i Żórawina (39,0%) oraz w gminie miejsko-wiejskiej Siechnice (40,4%); dla porównania w woj. dolnośląskim wydatki gmin na oświatę i wychowanie wyniosły 27,2%.

W 2018 r. spośród wydatków na oświatę i wychowanie w WrOF 20,6% wydatkowano na wychowanie w przedszkolach, a tylko niecały 1% na dowożenie uczniów do szkół.

W przypadku wydatków na ochronę zdrowia gminy WrOF w 2018 r. wydały 46,5 mln zł i było to więcej niż przed rokiem o 12,3% i więcej o 7,0% niż w 2014 r. Wydatki na ochronę zdrowia stanowiły 0,8% ogółu wydatków budżetowych gmin WrOF.

Z kolei wydatki na pomoc społeczną stanowiły w gminach WrOF 4,1% ogółu wydatków budżetowych (wobec 4,2% przed rokiem i 7,7% w 2014 r.) i wyniosły 254,1 mln zł. W skali roku wydatki budżetowe gmin WrOF na pomoc społeczną wzrosły w skali roku o 11,4%, ale zmniejszyły się o 29,3% w relacji do 2014 r.

W strukturze wydatków poszczególnych gmin WrOF, wydatki na pomoc społeczną były największe w gminie miejskiej Oleśnica (11,8%) oraz w gminach miejsko-wiejskich Jelcz-Laskowice i Sobótka (po 4,6%).

We Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym zmniejsza się liczba osób będących w trudnej sytuacji życiowej

Wydatki budżetowe gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego na oświatę i wychowanie stanowiły blisko 30%, na ochronę zdrowia 1%, a na pomoc społeczną 4% ogółu wydatków

Wrocławski Obszar Funkcjonalny to obszar z potencjałem społecznym. Na jego obszarze obserwuje się zwiększającą się liczbę obiektów przedszkolnych i żłobkowych oraz większą liczbę dzieci objętych opieką w tych obiektach, co stanowi dobrą podstawę dalszego kształcenia dla dzieci, bo bez wątpienia dobry start szkolny decyduje o dalszych losach edukacyjnych dziecka i sukcesie szkolnym, a w przyszłości również zawodowym. Ponadto, na terenie WrOF obserwuje się większą dostępność do leczenia otwartego uwidocznioną m.in. przez większą liczbę przychodni, większą liczbę udzielanych porad lekarskich ogółem oraz w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Poprawia się także sytuacja pod względem usług farmaceutycznych, udzielanych przez ogólnodostępne apteki. Istotnym zagadnieniem jest pomoc społeczna kierowana do osób w szczególnej sytuacji życiowej. Na obszarze WrOF obserwuje się obniżający się wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, co może świadczyć o zmniejszaniu się populacji osób żyjących w ubóstwie i mających ciężką sytuację życiową. Rosną wydatki budżetów gmin należących do WrOF na oświatę i wychowanie, ochronę zdrowia i pomoc społeczną, co może mieć wpływ na rozbudowę przyszłego potencjału społecznego.

Uwarunkowania gospodarcze

Na poziom rozwoju danego obszaru wpływ mają zachodzące w niej, prócz procesów społecznych, również procesy gospodarcze opisane przez czynniki stymulujące wzrost gospodarczy m.in. przez rozwój przedsiębiorczości, wytwarzane produkty i świadczone usługi, tworzenie miejsc pracy, realizowane inwestycje.

Podmioty gospodarki narodowej

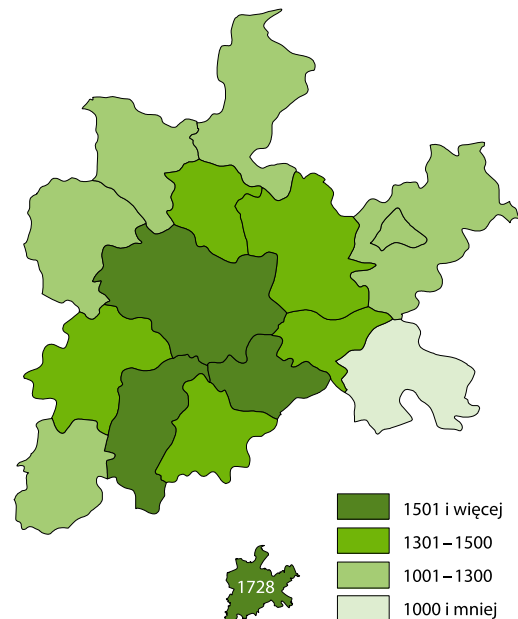

W końcu 2018 r. w rejestrze REGON na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zarejestrowanych było 159,8 tys. podmiotów gospodarki narodowej, które stanowiły 42,6% firm zarejestrowanych na terenie województwa dolnośląskiego. W skali roku liczba podmiotów działających na obszarze WrOF zwiększyła się o 3,1%, a w relacji do 2014 r. – wzrosła o 13,0%.

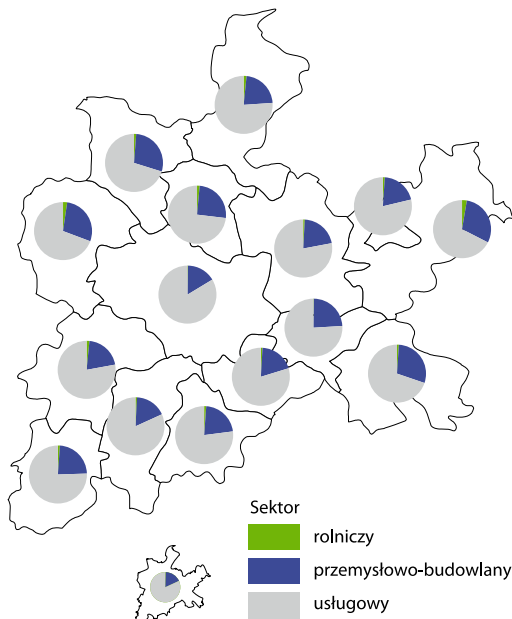
W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zamieszkujących obszar WrOF, na jego terenie prowadziło działalność 1728 podmiotów (wobec 1691 w końcu 2017 r. i 1572 w końcu 2014 r.). Rozwój przedsiębiorczości, mierzonej liczbą działających firm w przeliczeniu na liczbę mieszkańców na obszarze WrOF jest bardziej dynamiczny niż na obszarze woj. dolnośląskiego, gdzie na 10 tys. mieszkańców w końcu 2018 r. prowadziło działalność 1294 jednostki (wobec 1271 w poprzednim roku i 1207 w końcu 2014 r.).

Wśród gmin WrOF najwięcej jednostek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało we Wrocławiu (1915), w gminach Kobierzyce (1775) i Siechnice (1562). Najmniej podmiotów, bo zaledwie niecały 1000 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, funkcjonowało w gminie Jelcz-Laskowice (983).

Mapa 7. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

W analizowanym okresie 2018 r. na obszarze WrOF najwięcej jednostek prowadziło działalność w sektorze usług, tj. 81,9% podmiotów funkcjonujących na obszarze WrOF (przed rokiem 81,7%, w końcu 2014 r. – 81,1%). W strukturze działających podmiotów zwiększa się odsetek podmiotów sektora usługowego a zmniejsza udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa (odmiennie niż w woj. dolnośląskim). W końcu 2018 r. podmioty sektora przemysłowego i budowlanego stanowiły 17,6% na obszarze WrOF (wobec 17,8% w końcu 2017 r. i 18,3% w końcu 2014 r.). Świadczy to o rozwoju sektora usług na obszarze WrOF i o nowoczesności struktury działalności gospodarczej badanego obszaru.

Na obszarze WrOF w końcu 2018 r. działało 29,5 tys. spółek handlowych, w tym 4,5 tys. spółek z udziałem kapitału zagranicznego. W skali roku liczba spółek handlowych obniżyła się o 1,0%, natomiast w relacji do 2014 r. wzrosła o 38,1%. Choć w relacji do 2014 r. obserwuje się przyrost spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego o 0,9% (wobec spadku w woj. dolnośląskim o 12,9%), to w relacji do poprzedniego roku ich liczba zmniejszyła się o 15,3% (wobec spadku o 23,1% w woj. dolnośląskim). Zdolność WrOF do przyciągania kapitału zagranicznego zmniejsza się, ale jest większa w porównaniu z innymi obszarami funkcjonalnymi Dolnego Śląska i całego obszaru woj. dolnośląskiego.

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego większość podmiotów prowadzi działalność w sektorze usług

↑ o 14%

Wzrost liczby pracujących we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2014 r.

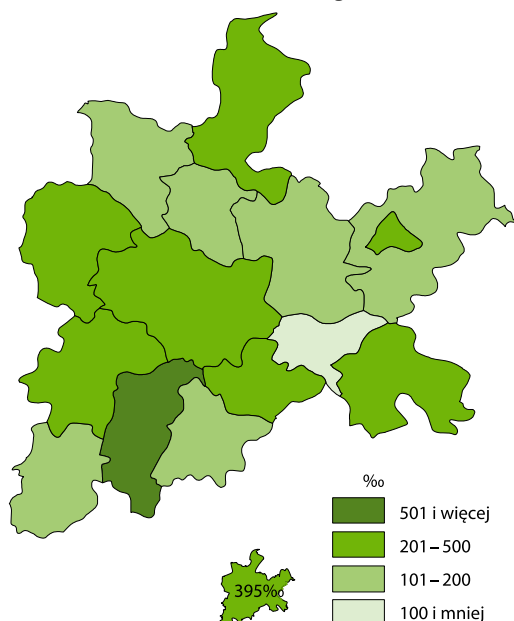
Liczba pracujących w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób na obszarze gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2018 r. wyniosła 365,2 tys. osób, tj. 46,5% ogółu pracujących w woj. dolnośląskim (wobec 46,3% w końcu 2017 r. i 44,1% w końcu 2014 r.).

Zarówno w relacji do końca 2017 r., jak i 2014 r. liczba pracujących na obszarze WrOF zwiększyła się odpowiednio o 1,4% i o 13,5% (wobec wzrostu odpowiednio o 1,0% i o 7,7% w woj. dolnośląskim). Wzrost liczby pracujących na obszarze WrOF potwierdza również wskaźnik liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, który w końcu 2018 r. ukształtował się na poziomie 395 pracujących, wobec 393 przed rokiem i 358 w końcu 2014 r.). Dla porównania w końcu 2018 r. w woj. dolnośląskim na 1000 mieszkańców pracowało 271 osób.

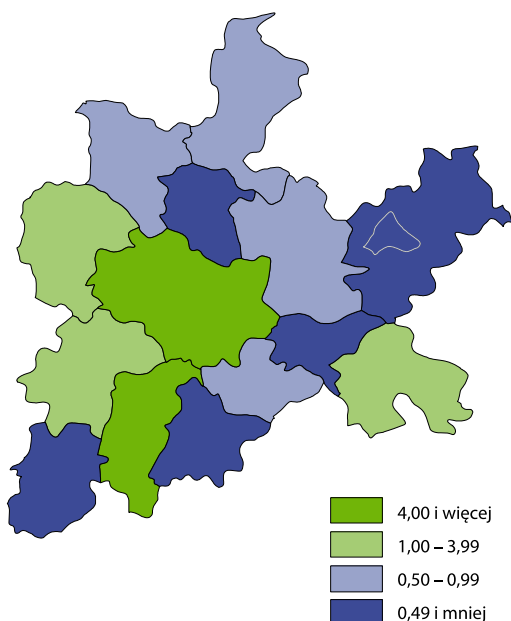
Wśród gmin tworzących obszar WrOF najwięcej pracujących w przeliczeniu na liczbę mieszkańców wg stanu w końcu grudnia 2018 r. odnotowano w gminie wiejskiej Kobierzyce (1103 osoby na 1000 mieszkańców). Gmina Kobierzyce jest jedną z tych gmin woj. dolnośląskiego, gdzie odnotowuje się nadwyżkę przyjeżdżających do pracy nad wyjeżdżającymi – w 2016 r. iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem⁵ ukształtował się w tej gminie na poziomie 5,65, lokując gminę na 3. pozycji wśród gmin woj. dolnośląskiego, po Polkowicach (8,64) i Bogatyni (6,75). Wśród gmin WrOF, zaraz po gminie Kobierzyce, pod względem atrakcyjności rynku pracy wyróżniały się także gminy: Wrocław (iloraz przepływów na poziomie 4,01), Kąty Wrocławskie (1,61) i Jelcz-Laskowice (1,20). W gminie Miękina liczba przyjeżdżających do pracy zbliżona była do liczby wyjeżdżających do pracy i wskaźnik ilorazu przepływów ukształtował się na poziomie 1,00. W pozostałych gminach notowano nadwyżkę wyjeżdżających do pracy nad przyjeżdżającymi w tym celu.

Pod względem atrakcyjności rynku pracy wśród gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wyróżniała się gmina Kobierzyce i miasto Wrocław

Mapa 9. Pracujący na 1000 ludności w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 10. Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem w 2016 r.

Wśród pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, na obszarze WrOF, odmiennie niż w woj. dolnośląskim, pracowało więcej kobiet (184,4 tys.) niż mężczyzn (180,9 tys.).

Bezrobocie rejestrowane

↓ o 49%

Spadek liczby bezrobotnych we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym w relacji do 2014 r.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy na obszarze gmin należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2018 r. wyniosła 10,8 tys. osób, tj. 17,2% ogółu bezrobotnych w woj. dolnośląskim (wobec 17,6% w końcu 2017 r. i 17,4% w końcu 2014 r.).

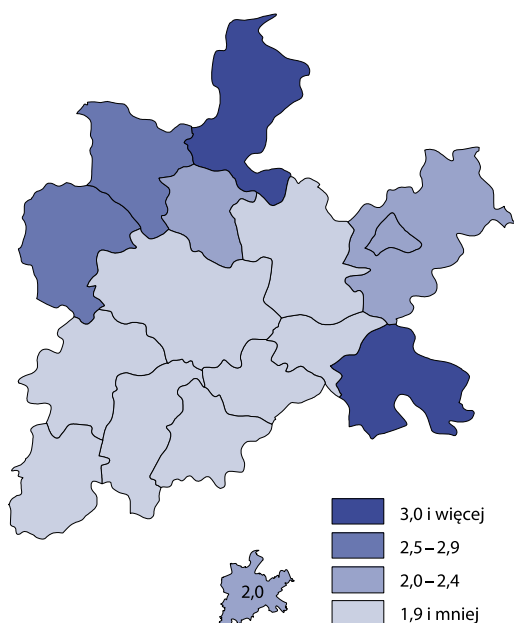
⁵ Wyniki badania dojazdów do pracy pochodzą z administracyjnych źródeł danych Ministerstwa Finansów i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Iloraz przepływów, to stosunek liczby przyjeżdżających do pracy do liczby wyjeżdżających w tym celu.

Zarówno w relacji do końca 2017 r., jak i 2014 r. liczba bezrobotnych na obszarze WrOF zmniejszyła się odpowiednio o 1,2 tys. osób i o 10,3 tys. osób.

W skali roku zmniejszenie liczby bezrobotnych odnotowano w większości jednostek należących do WrOF, w tym największy spadek bezrobotnych odnotowano w gminie Oborniki Śląskie (o 20,4%), w gminie miejskiej Oleśnica (o 18,1%) oraz w gminie Sobótka (o 15,7%). Wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu do końca 2017 r. odnotowano w 3 gminach: w Jelczach-Laskowice (o 8,7%), w Czernicy (o 3,2%) oraz w gminie wiejskiej Kobierzyce (o 1,1%).

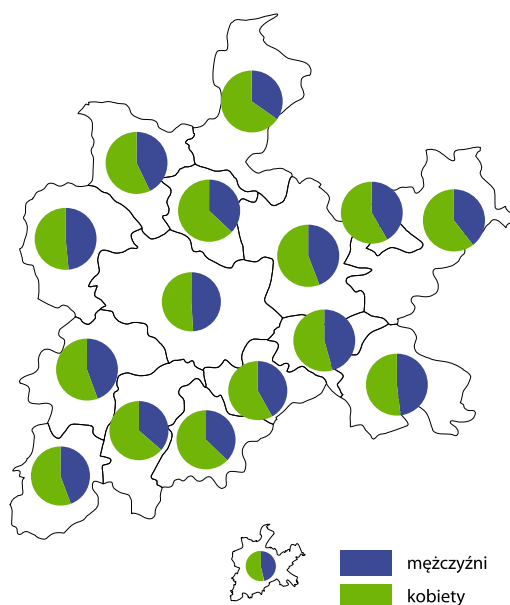
Mapa 11. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 12. Bezrobotni zarejestrowani według płci w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W końcu 2018 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze WrOF ukształtował się na poziomie 2,0% (wobec 3,6% w województwie dolnośląskim). W porównaniu do końca 2017 r. odsetek ten był niższy o 0,2 p.proc., a w relacji do 2014 r. – niższy o 1,7 p.proc.

Wśród gmin należących do WrOF w końcu 2018 r. największy udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach: Jelcz-Laskowice, Trzebnica i Miękinia. Najniższy odsetek dotyczył gmin: Długołęka, Kobierzyce, Kąty Wrocławskie i Siechnice – gmin sąsiadujących bezpośrednio z Wrocławiem.

Podobnie jak w województwie dolnośląskim, wśród osób bezrobotnych zamieszkujących obszar WrOF, notowano nadwyżkę kobiet nad mężczyznami. W końcu 2018 r. bezrobotne kobiety stanowiły 53,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, wobec 52,7% w końcu 2017 r. i 52,8% w końcu 2014 r. Kobiety przeważały wśród bezrobotnych we wszystkich gminach WrOF, w tym największy odsetek bezrobotnych kobiet przekraczający 60% ogółu bezrobotnych odnotowano w 5 gminach: Trzebnica, Kobierzyce, Wisznia Mała, Żórawina, Oleśnica (gmina wiejska).

Finanse publiczne

- 200 mln zł

Wynik finansowy budżetów gmin
Wrocławskiego Obszaru
Funkcjonalnego

W 2018 r. gminy Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego osiągnęły dochody w wysokości 5965 mln zł i poniosły wydatki w wysokości 6165 mln zł. Wynik finansowy jednostek samorządu terytorialnego należących do WrOF ukształtował się na poziomie -200 mln zł (wobec +21 mln zł rok wcześniej i -213 mln zł w 2014 r.). Zarówno w skali roku, jak i w relacji do 2014 r. dochody i wydatki budżetów gmin należących do WrOF zwiększyły się.

Dochody budżetów gmin WrOF były o 34,1% wyższe w relacji do 2014 r. i o 8,6% wyższe w porównaniu do 2017 r. W porównaniu do 2014 r. odnotowano wzrost dochodów we wszystkich gminach WrOF. W skali roku wzrost dochodów odnotowano także we wszystkich gminach WrOF, z wyjątkiem gminy Trzebnica, gdzie odnotowano spadek dochodów o 6,5%.

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego udział liczby bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 2,0%, tj. o 1,6 p.proc. niższym niż w woj. dolnośląskim

W 2018 r. dochody własne, które miały największy udział w strukturze zagregowanych dochodów ogółem, stanowiły 68,4% (dla porównania w woj. dolnośląskim – 57,5%) i w relacji do 2014 r. zwiększyły się o 25,3%, a w porównaniu do 2017 r. – o 7,4%. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem zarówno na przestrzeni roku, jak i w relacji do 2014 r. obniżył się odpowiednio o 0,8 p.proc. i o 4,8 p.proc.

Największe wpływy w grupie dochodów własnych pochodziły z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (41,6% wobec 38,8% w woj. dolnośląskim), a następnie z podatku od nieruchomości (17,6% wobec 23,0% w woj. dolnośląskim) oraz dochodów z majątku (10,3% wobec 9,2%). W relacji do 2014 r. zwiększył się udział dochodów z tytułu podatku od osób fizycznych w dochodach własnych ogółem o 8,0 p.proc., natomiast obniżył się udział dochodów z nieruchomości o 0,6 p.proc. oraz dochodów z majątku o 3,2 p.proc.

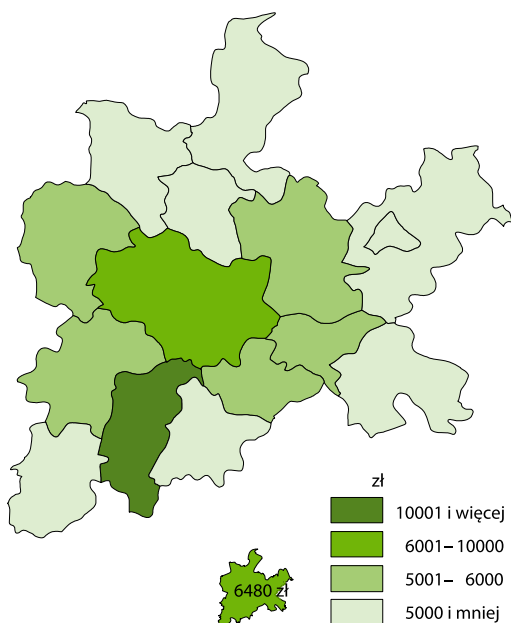
Tabela 2. Dochody, wydatki i wynik finansowy budżetów gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w mln zł			Na 1 mieszkańca w zł		
	2014	2017	2018	2014	2017	2018
Dochody	4446,7	5492,0	5964,9	4960,1	6009,4	6480,3
w tym dochody własne	3255,8	3799,4	4080,1	3631,8	4157,3	4432,7
Wydatki	4659,7	5470,5	6164,6	5197,7	5986,0	6697,3
w tym wydatki majątkowe inwestycyjne	805,0	781,2	1225,6	898,0	854,8	1331,5
Wynik finansowy	-213,0	21,4	-199,7	-237,6	23,5	-217,0

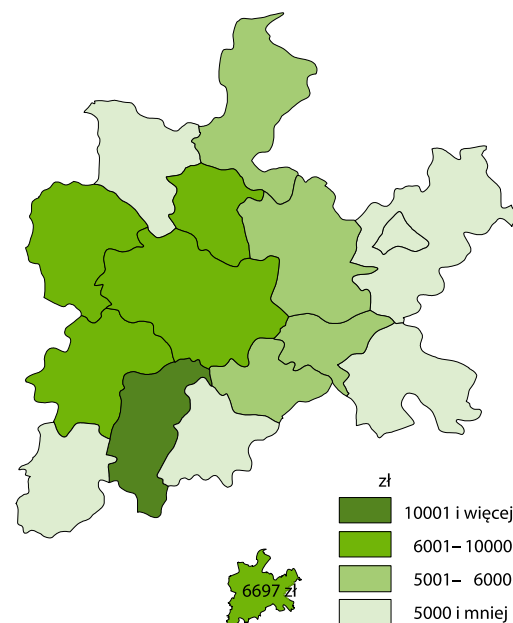
W strukturze dochodów ogółem, prócz dochodów własnych, swój udział mają również dotacje oraz środki z tytułu subwencji. W 2018 r. wśród gmin WrOF stanowiły one odpowiednio 17,4% i 14,2% (w 2014 r.: odpowiednio 11,3% i 15,4%, w 2017 r.: 16,1% i 14,7%).

W 2018 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów gmin należących do WrOF ogółem wyniosły 6480 zł i były wyższe o 7,8% w porównaniu do 2017 r. i wyższe o 30,6% w relacji z 2014 r. Najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Kobierzyce (10517 zł per capita).

Mapa 13. Dochody budżetu gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.

Mapa 14. Wydatki budżetu gmin na 1 mieszkańca w 2018 r.

Wydatki gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego poniesione w 2018 r. wyniosły 6165 mln zł (stanowiły one 37,1% ogółu wydatków budżetów gmin woj. dolnośląskiego) i były wyższe niż w latach 2014 i 2017 odpowiednio o 32,3% i o 12,7%. Zarówno w relacji do 2014 r. jak i w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost wydatków we wszystkich gminach należących do WrOF.

Na jednego mieszkańca na terytorium WrOF wydano 6697 zł (wobec 5722 zł w woj. dolnośląskim). W skali roku wydatki per capita wzrosły o 11,9%, a w relacji do 2014 r. – o 28,9%. Podobnie jak w przypadku dochodów, wydatki per capita były najwyższe w gminie Kobierzyce (11443 zł na 1 mieszkańca).

Wśród gmin Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego obserwuje się wzrost wydatków budżetowych

Na obszarze WrOF w 2018 r. na wydatki majątkowe inwestycyjne przeznaczono 1226 mln zł, co stanowiło 19,9% wydatków ogółem (wobec 14,3% w 2017 r. i 17,3% w 2014 r.). Zarówno w relacji do 2017 r., jak i 2014 r. zaobserwowano wzrost wydatków majątkowych inwestycyjnych odpowiednio o 56,9% i o 52,2%. Jest to pozytywne zjawisko, bowiem inwestycje zwiększają potencjał obszaru i sprzyjają tworzeniu korzystnych warunków dla jego rozwoju. W skali roku wzrost wydatków majątkowych inwestycyjnych zaobserwowano we wszystkich gminach WrOF, prócz gminy Trzebnica, gdzie odnotowano spadek o 4,8%. Najwyższy wzrost tego rodzaju wydatków odnotowano w gminie Wisznia Mała (wzrost blisko 2,8-krotny), a następnie w gminie Kobierzyce, Sobótka i Miękinia (wzrost ok. 2-krotny). W przeliczeniu na liczbę mieszkańców wydatki majątkowe inwestycyjne w 2018 r. wyniosły na terytorium WrOF 1332 zł. Wśród gmin najwyższe wydatki majątkowe inwestycyjne per capita odnotowano w gminie Kobierzyce (4630 zł).

W 2018 r. budżety jednostek WrOF ogółem zamknęły się deficytem w wysokości 200 mln zł. Największy deficyt wykazały gminy: Wrocław (-110 mln zł), Kobierzyce (-19,2 mln zł), Miękinia (-13,7 mln zł), Kąty Wrocławskie i Trzebnica (po -13,2 mln zł). W 3 gminach wynik finansowy budżetów zamknął się na dodatnim poziomie; były to gminy: Jelcz-Laskowice (5,3 mln zł), gmina miejska Oleśnica (5,2 mln zł) oraz Sobótka (1,3 mln zł).

Wrocławski Obszar Funkcjonalny to obszar nie tylko z potencjałem społecznym, ale także gospodarczym. O wzroście gospodarczym WrOF może świadczyć m.in. zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych, wzrost odsetka podmiotów sektora usług, szczególnie rynkowych czy większa moc przyciągania inwestorów zagranicznych na swój teren w porównaniu z innymi obszarami funkcjonalnymi. Również istotne znaczenie dla spójności społeczno-gospodarczej WrOF ma wysoki poziom zatrudnienia, zwiększająca się liczba pracujących przy jednoczesnym spadku bezrobocia rejestrowanego. Zmiany te, tj. przyrost pracujących, jak i spadek bezrobotnych na obszarze WrOF zachodzą bardziej dynamicznie niż na terenie całego Dolnego Śląska, co także potwierdza, że WrOF jest motorem wzrostu i rozwoju gospodarczego oraz społecznego dla regionu. O potencjale gospodarczym WrOF, szczególnie obszarów skoncentrowanych w sąsiedztwie Wrocławia, świadczą również wskaźniki charakteryzujące stan finansowy budżetów gmin, ich dochodów i wydatków, w tym wydatków inwestycyjnych. Inwestycje zwiększają potencjał regionu i sprzyjają tworzeniu korzystnych warunków dla jego rozwoju.

Wydatki majątkowe inwestycyjne w skali roku wzrosły we wszystkich gminach należących do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego prócz gminy Trzebnica

Uwarunkowania przestrzenne

Atrakcyjność środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego, położenie obszaru w systemie regionu, stan infrastruktury technicznej czy transportowej, gospodarka odpadami mają wpływ na m.in. rozwój turystyki, przyciąganie inwestorów krajowych i zagranicznych czy rozwój społeczności lokalnej.

Powierzchnia terenów zielonych

6,6%

Udział obszarów prawnie chronionych we Wrocławskim Obszarze Funkcjonalnym

Wrocławski Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię 2339 km², tj. 11,7% powierzchni woj. dolnośląskiego. O atrakcyjności obszaru i walorach środowiska naturalnego świadczy także powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych. Na terenie WrOF powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosi 153 km², co stanowi 6,6% powierzchni ogólnej WrOF (wobec 18,6% w woj. dolnośląskim).

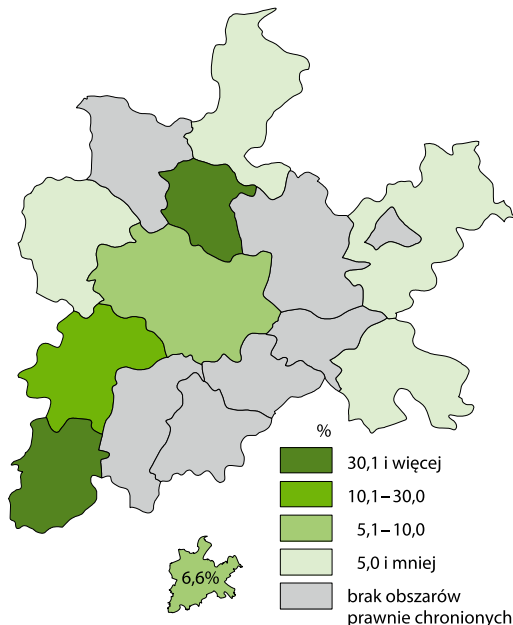
Na terenie nie wszystkich gmin należących do WrOF występują obszary chronionego krajobrazu, obejmujące tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych m.in. z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Do gmin, gdzie nie występują obszary prawnie chronione należą: gmina miejska Oleśnica, gminy wiejskie: Czernica, Długołęka, Kobierzyce i Żórawina oraz gmina miejsko-wiejska Siechnice. W końcu 2018 r. gminami o największym udziale powierzchni prawnie chronionej były gminy: Wisznia Mała (33,3% powierzchni gminy ogółem), Sobótka (32,6%) i Kąty Wrocławskie (22,8%). Na terenie Wrocławia obszary chronionego krajobrazu stanowiły 6,3%.

Dostęp do terenów zielonych pełni ważną funkcję wypoczynkową, izolacyjno-ochronną w stosunku do innych terenów, odgrywając ważną rolę w kompozycji krajobrazu. Na obszarze WrOF tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej (tj. parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce) i osiedlowej zajmowały 2549 ha i stanowiły 39,0% powierzchni podobnych terenów na obszarze całego Dolnego Śląska oraz 1,1% ogólnej powierzchni WrOF (w 2014 r.: odpowiednio 33,3% i 0,8%, w 2017 r.: 37,9% i 1,0%).

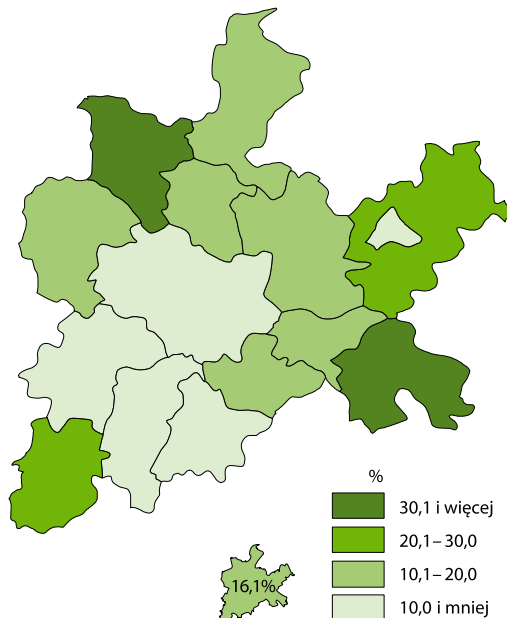
Gminami należącymi do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego z największym udziałem powierzchni prawnie chronionej są: Wisznia Mała, Sobótka i Kąty Wrocławskie

Na przestrzeni lat zauważa się większy dostęp mieszkańców miast do terenów zielonych i na obszarze WrOF nieco większy niż przeciętnie na obszarze Dolnego Śląska. Liczba mieszkańców miast należących do WrOF przypadająca na 1 hektar powierzchni terenów zielonych w końcu 2018 r. wyniosła 289 osób (wobec 301 w końcu 2017 r. i 400 w końcu 2014 r.), podczas gdy w województwie dolnośląskim wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie 305 osób (wobec 310 osób w końcu 2017 r. i 368 osób w końcu 2014 r.).

Mapa 15. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

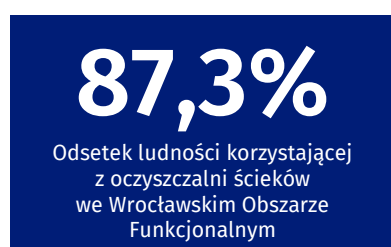
Mapa 16. Powierzchnia lasów w % powierzchni ogółem w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Lasy są wykorzystywane nie tylko jako narzędzie odnowy biologicznej, kształtując i wpływając na warunki środowiska przyrodniczego, ale także przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców. W końcu 2018 r. na obszarze WrOF lasy stanowiły 16,1% powierzchni ogółem (wobec 29,8% w woj. dolnośląskim). Wśród gmin WrOF wskaźnik lesistości był istotnie zróżnicowany. Najmniejszy odsetek powierzchni lasów notowano w gminie miejskiej Oleśnica (0,4%), a największy w gminie Oborniki Śląskie (34,8%). Stosunkowo wysoki odsetek lesistości, na poziomie 32,0%, notowano również w gminie Jelcz-Laskowice.

Wskaźnik lesistości na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego kształtował się na poziomie 16,1%

Oczyszczalnie ścieków i odpady

Oczyszczalnie ścieków, szczególnie te, które wdrażają nowoczesne metody oczyszczania, pełnią ważne funkcje dla środowiska i życia ludzkiego oraz zasobów czystej wody dla przyszłych pokoleń. Odprowadzanie ścieków bezpośrednio do oczyszczalni to najskuteczniejszy i najbardziej prawidłowy sposób gospodarowania ściekami.

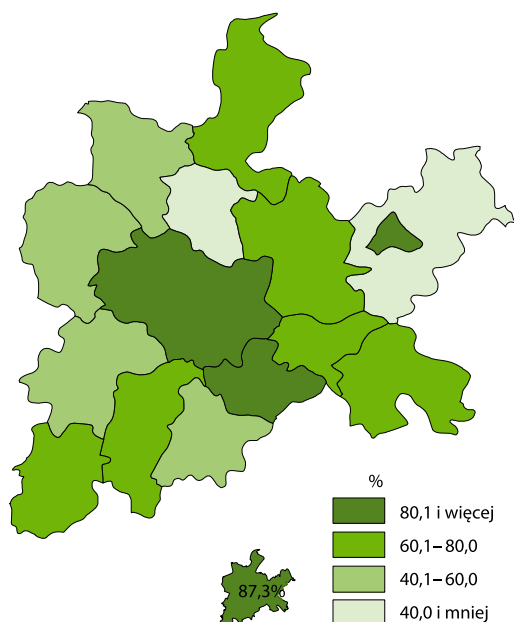
Na terenie WrOF w końcu 2018 r. funkcjonowało 19 oczyszczalni ścieków komunalnych, co stanowiło 8,5% ogółu oczyszczalni działających na obszarze Dolnego Śląska.

W relacji do 2017 r. liczba oczyszczalni na obszarze WrOF zwiększyła się o 1 jednostkę (przybyła w gminie Trzebnica), natomiast w porównaniu do 2014 r. – ich liczba zmniejszyła się o 4 oczyszczalnie. Wśród gmin WrOF najwięcej oczyszczalni komunalnych było w gminie Oborniki Śląskie (3 oczyszczalnie), a w gminach wiejskich: Oleśnica, Miękinia i Czernica nie było żadnej oczyszczalni ścieków.

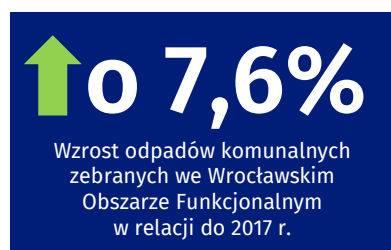
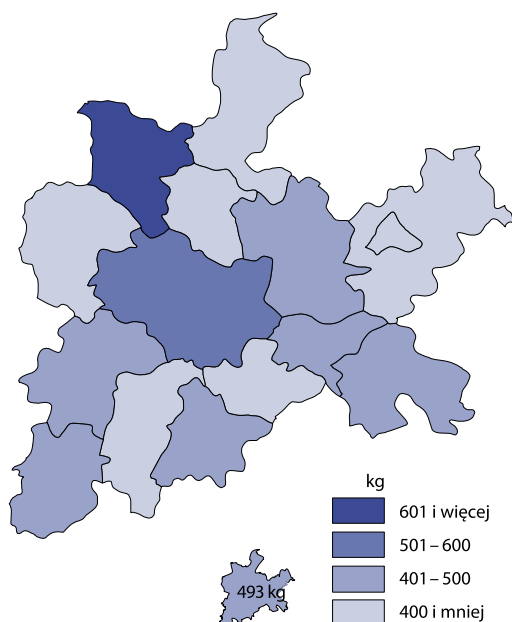
Zwiększa się liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków. W skali roku liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków na obszarze WrOF zwiększyła się o 0,2%, a w relacji do 2014 r. – o 6,0%. W końcu 2018 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 87,3% ogółu ludności zamieszkujących Wrocławski Obszar Funkcjonalny (w woj. dolnośląskim – 81,1% ludności). Wśród gmin WrOF najwyższy odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków odnotowano we Wrocławiu (97,6%) i gminie miejskiej Oleśnica (96,1%). Z kolei najniższy notowano w gminach wiejskich: Oleśnica (19,5%) i Wisznia Mała (28,7%).

Na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego zwiększa się liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków

Mapa 17. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2018 r.

Odpady wywierają niekorzystny wpływ na środowisko poprzez zanieczyszczanie powietrza, wód powierzchniowych oraz podziemnych. Składowiska odpadów zajmują coraz większą powierzchnię, a niewłaściwa gospodarka odpadami stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi.

W 2018 r. na terenie WrOF zebrano 453,4 tys. ton odpadów komunalnych, tj. o 7,6% więcej niż przed rokiem. Odpady komunalne zebrane na obszarze WrOF stanowiły 39,7% ogółu zebranych odpadów komunalnych na Dolnym Śląsku.

Z kolei odpady zebrane selektywnie wyniosły 138,1 tys. ton i w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku stanowiły 30,5% (wobec 28,7% w 2017 r.). Odpady komunalne zebrane selektywnie na obszarze WrOF w skali roku wzrosły o 14,1% i w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych selektywnie w woj. dolnośląskim stanowiły 49,8%.

W większości gmin, oprócz gminy miejskiej Oleśnica oraz gminy miejsko-wiejskiej Jelcz-Laskowice, w skali roku odnotowano zwiększenie zebranej ilości odpadów komunalnych.

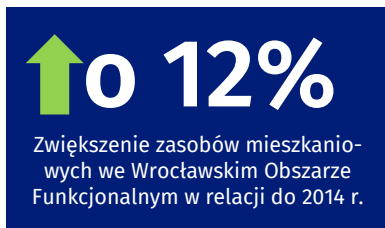
Niekorzystnym zjawiskiem obserwowanym na obszarze WrOF jest większe tempo przyrostu ilości zebranych odpadów komunalnych niż w województwie dolnośląskim.

Wskaźnikiem charakteryzującym badany problem zanieczyszczenia terenów z powodu zebranych odpadów komunalnych jest m.in. ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca, która zwiększa się z roku na rok.

W roku 2018 na 1 mieszkańca WrOF przypadało 493 kg wytworzonych odpadów (wobec 394 kg na terenie całego Dolnego Śląska), podczas gdy rok wcześniej – 461 kg (wobec 374 kg w woj. dolnośląskim). Gminami, gdzie zebrano w przeliczeniu na 1 mieszkańca najwięcej odpadów komunalnych, były gminy Oborniki Śląskie (636 kg odpadów per capita) i Wrocław (531 kg per capita). Najmniej odpadów na 1 mieszkańca zebrano w gminie wiejskiej Oleśnica (269 kg), Trzebnica (305 kg) i Koberzyce (323 kg).

Odpady zebrane selektywnie w przeliczeniu na 1 mieszkańca WrOF w 2018 r. wyniosły 150 kg (wobec 132 kg w 2017 r.). Dla porównania, na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1 mieszkańca zebrano selektywnie 96 kg odpadów.

Jeden mieszkaniec Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego wytworzył prawie 500 kg odpadów komunalnych

Na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2018 r. znajdowało się 433,6 tys. mieszkań, tj. 36,5% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych woj. dolnośląskiego. Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 3,0%, a w porównaniu do końca 2014 r. – o 11,6%. Rozwój mieszkalnictwa na obszarze WrOF jest szybszy niż na terenie całego Dolnego Śląska, na którym notowano wzrost zasobów mieszkaniowych w relacji do 2017 r. o 1,5%, a w odniesieniu do 2014 r. – o 5,6%.

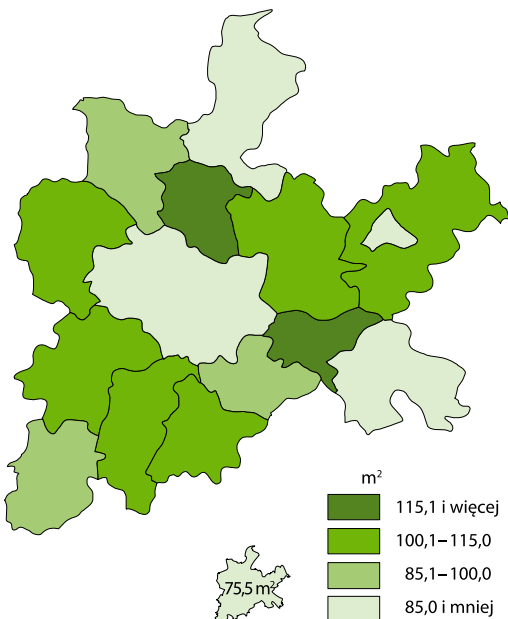
W przeliczeniu na 1000 mieszkańców obserwuje się wzrost zasobów mieszkaniowych na obszarze WrOF z 432 mieszkań w końcu 2014 r. przez 459 mieszkań w 2017 r. do 469 mieszkań w 2018 r. (wobec odpowiednio 386, 403 i 409 mieszkań w woj. dolnośląskim). Wśród gmin WrOF w końcu 2018 r. najwięcej zasobów mieszkaniowych na 1000 ludności notowano we Wrocławiu (514), a następnie w gminie Siechnice (420) oraz Kobierzyce (414). Najmniej mieszkań w zasobach mieszkaniowych w przeliczeniu na liczbę ludności odnotowano w gminach wiejskich: Wisznia Mała (306 mieszkań na 1000 ludności), Oleśnica (317) i Żórawina (327).

Obserwuje się także poprawę warunków mieszkaniowych. W końcu 2018 r. w jednym mieszkaniu na obszarze WrOF przeciętnie zamieszkiwało 2,13 osoby (wobec 2,18 przed rokiem i 2,32 osoby w końcu 2014 r.). Dla porównania w 2018 r. w woj. dolnośląskim w jednym mieszkaniu przebywały przeciętnie 2,44 osoby (wobec 2,48 w 2017 r. i 2,59 osoby w 2014 r.). Z kolei wśród gmin należących do WrOF najlepsze warunki mieszkaniowe notowano we Wrocławiu, gdzie przeciętnie w jednym mieszkaniu zamieszkiwało 1,95 osoby. Największe zagęszczenie osób w mieszkaniu, gdzie na 1 mieszkanie przypadały średnio więcej niż 3 osoby, notowano w gminach wiejskich: Wisznia Mała (3,27), Oleśnica (3,15) i Żórawina (3,06).

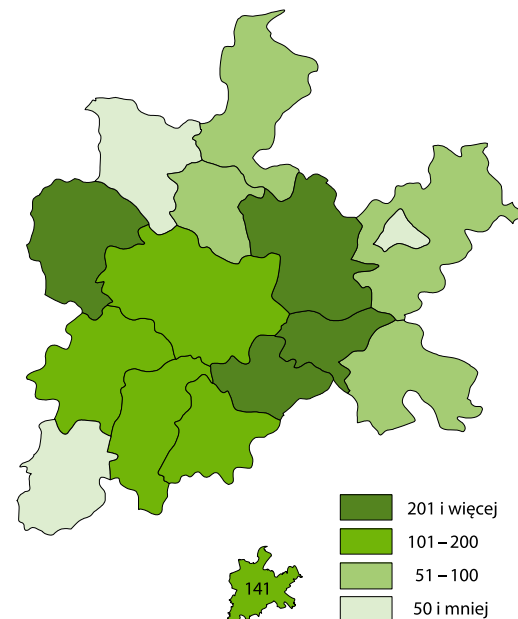
W omawianym okresie, w mieszkaniach zlokalizowanych na terenie WrOF, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę wyniosła 35,4 m² (w woj. dolnośląskim – 29,7 m²), a przed rokiem – 34,7 m² i w 2014 r. – 32,9 m². Oznacza to, że obserwuje się na przestrzeni lat 2014-2018 poprawę standardu mieszkaniowego, mierzonego wielkością powierzchni mieszkaniowej per capita, w zasobach mieszkaniowych zlokalizowanych na obszarze WrOF o 2,5 m² (wobec zwiększenia powierzchni mieszkania o 1,8 m² na osobę w woj. dolnośląskim). Wśród gmin WrOF największą powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę notowano w gminach: Czernica (44,3 m²), Kobierzyce (43,0 m²) oraz Długołęka i Siechnice (po 41,6 m²), a najmniejszą – w Oleśnicy (24,2 m²).

W jednym mieszkaniu zlokalizowanym na obszarze Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego przeciętnie przebywało 2,13 osoby

Mapa 19. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych w 2018 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 20. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności w 2018 r.

W 2018 r. na terenie Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego oddano do użytkowania 13,0 tys. mieszkań, tj. o 9,1% więcej niż przed rokiem i o 49% więcej niż w 2014 r. Stanowiły one aż 70,1% mieszkań oddanych do użytkowania w województwie dolnośląskim.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w WrOF oddano do użytkowania 141 mieszkań (wobec 130 w 2017 r. i 97 w 2014 r.).

Na Dolnym Śląsku, w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, oddano do użytkowania 64 mieszkania na 10 tys. ludności (wobec 59 mieszkań przed rokiem i 48 mieszkań w 2014 r.). Najwyższa intensywność budowy lokali mieszkalnych w 2018 r. wystąpiła w gminach: Długołęka (252 mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności), Czerinica (244), Siechnice (230) i Miękinia (218), natomiast najniższa wystąpiła w gminie Oborniki Śląskie (28 oddanych do użytkowania mieszkań na 10 tys. ludności).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania na terenie WrOF w 2018 r. wyniosła 70,9 m² i zmniejszyła się o 1,1 m² w stosunku do roku poprzedniego i o 6,5 m² w porównaniu z 2014 r. Wśród gmin WrOF można zaobserwować istotne zróżnicowanie przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przekazanego do eksploatacji. Największą średnią powierzchnię wybudowanych mieszkań w 2018 r. odnotowano w gminach: Oborniki Śląskie (142,2 m²), Wisznia Mała (134,1 m²) i Kobierzyce (134,0 m²), a mieszkania o najmniejszej przeciętnej powierzchni oddano we Wrocławiu (57,6 m²).

W 2018 r. wśród mieszkań oddanych do użytkowania 11,3% stanowiły mieszkania w budownictwie indywidualnym, a 87,5% w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem. W roku poprzednim odsetki kształtowały się odpowiednio na poziomie – 11,1% i 83,0% a w 2014 r. – 17,9% i 75,9%. W 2018 r. wśród gmin należących do WrOF najwyższy odsetek mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem odnotowano we Wrocławiu, gdzie stanowiły one 96,9% ogółu oddanych do użytkowania mieszkań, natomiast najniższy odsetek, bo kształtujący się na poziomie zaledwie 3,5% wystąpił w gminie Oborniki Śląskie, gdzie notowano najwyższy odsetek oddanych mieszkań w budownictwie indywidualnym (96,5%).

Na przestrzeni lat 2014-2018 obserwuje się wzrost mieszkań na sprzedaż lub wynajem (o 71,6%), natomiast spadek mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym (o 6,2%).

Wrocławski Obszar Funkcjonalny nie należy do obszarów z wysokim udziałem obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych, czy z poziomem lesistości, natomiast na jego obszarze zauważa się większy dostęp mieszkańców miast do terenów zielonych niż przeciętnie mieszkańców miast na obszarze całego Dolnego Śląska. Jest to obszar, na którym obserwuje się zwiększającą się liczbę osób korzystających z oczyszczalni ścieków, ale także zwiększającą się ilość odpadów komunalnych wytworzonych w ujęciu bezwzględny, jak i w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Niekorzystnym zjawiskiem obserwowanym na obszarze WrOF jest obserwowane większe tempo przyrostu ilości zebranych odpadów komunalnych niż przeciętnie w woj. dolnośląskim. Mimo, że Wrocławski Obszar Funkcjonalny nie należy do najbardziej zielonych obszarów z terenami o wysokich walorach przyrodniczych, jest to obszar o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej budownictwa mieszkaniowego, co potwierdzają dane liczbowe, tj. wzrastająca liczba zasobów mieszkaniowych na jego obszarze oraz obserwowana z roku na rok większa liczba mieszkań oddanych do użytkowania, szczególnie tych przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem.

Opracowanie merytoryczne:
Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych
Agata Girul
Tel: 71 37 16 352
e-mail: A.Girul@stat.gov.pl

Zespół ds. Programowania i Wdrażania Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF)
Piotr Guzek
Tel: 696 033 407 wew. 20
e-mail: Piotr.Guzek@um.wroc.pl

Rzeczpospolite:
Informatorium
Tel: 71 37 16 362, 71 37 16 320, 71 37 16 314
e-mail: sekretariatuswro@stat.gov.pl

 wroclaw.stat.gov.pl
 [@WROCLAW_STAT](https://twitter.com/WROCLAW_STAT)
 [@GlownyUrzedStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzedStatystyczny)